

[Εκτύπωσε](#) | [Αποθήκευσε ως WORD](#) | [Αποθήκευσε ως HTML](#)

Ο τρίτος πόλος στο νέο σκηνικό

Γιάννης Βούλγαρης,

01/07/2013

Το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της κυβέρνησης είναι ότι η εθνική ανάγκη παρατεταμένης πολιτικής σταθερότητας ταυτίζεται με το κομματικό συμφέρον των δύο συνεργαζόμενων κομμάτων να κερδίσουν χρόνο, να φέρουν αποτέλεσμα, ώστε να παρουσιαστούν στο εκλογικό σώμα με αξιώσεις. Κανένας από τους δύο εταίρους δεν μπορεί να κερδίσει ρίχνοντας τον άλλον, και οι δύο έχουν ελπίδες αν παραδώσουν τη χώρα με θετικό ρυθμό ανάπτυξης και αρχινισμένες μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση, στο κοινωνικό κράτος και στο παραγωγικό μοντέλο. Τα κριτήρια με τα οποία θα την αντιμετωπίσει ο κόσμος είναι, πρώτον, η ενεργητικότητα με την οποία θα κινηθεί για να ανακόψει την ύφεση και, δεύτερον, κάποια έστω δείγματα πρακτικής αυτοκριτικής για τις πελατειακές και αναξιοκρατικές επιλογές που το παραδοσιακό σύστημα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας έχει καθιερώσει. Για όλα αυτά χρειάζονται χρόνο.

Είναι αυτό που έδωσε η ΔΗΜΑΡ στον εαυτό της. Αρχικά συνέβαλε με γενναιοφροσύνη στη διάσωση της χώρας, κάνοντας με τη συμμετοχή της στην κυβέρνηση ένα βήμα που δεν ήταν ούτε αυτονόητο ούτε εύκολο. Στο τέλος δεν άντεξε. Οχι την πίεση του εκλογικού της σώματος. Εφυγε σε μια στιγμή που οι κομματικοί συσχετισμοί έδειχναν στάσιμοι, άρα μελλοντικά παιζόμενοι. Ο μεγάλος από τα αριστερά ανταγωνιστής, ο ΣΥΡΙΖΑ, ήταν εμφανώς μπλοκαρισμένος χωρίς ικανότητα κινητοποίησης του κόσμου και τον ηγέτη του κουραστικά μονότονο. Από την άλλη, ο Πρωθυπουργός είχε υποχρεωθεί ήδη σε αναδίπλωση. Τελικά, η ΔΗΜΑΡ δεν άντεξε τον εαυτό της. Αυτοεγκλωβίστηκε στον μικρόκοσμο του κόμματος, τη στιγμή που η θέση της στη γενική πολιτική σκηνή και το «λευκό» παρελθόν έδιναν τη δυνατότητα να γίνει σημείο αναφοράς ευρύτερων προοδευτικών δυνάμεων και ζυμώσεων. Τώρα έχει εισέλθει σε φάση υπαρξιακής αγωνίας, με εμφανή τον κίνδυνο να δει τις δυνάμεις της να σκορπίζονται. Είναι αναμενόμενο. Η συμμετοχή της στην κυβέρνηση αποτελούσε το πιο δυναμικό στοιχείο της ταυτότητάς της, ενώ την ίδια στιγμή λειτουργούσε ως φράγμα προς τον ΣΥΡΙΖΑ. Σήμερα είναι εκτεθειμένη στη λεηλασία ενός μέρους της βάσης της. Το ότι τα στελέχη που πρωτοστάτησαν στην άτακτη φυγή από την κυβερνητική ευθύνη στέλνουν ήδη μηνύματα στον ΣΥΡΙΖΑ επιταχύνει την αποδιάρθρωση. Συντεταγμένη όμως πορεία προς τον ΣΥΡΙΖΑ είναι μάλλον απίθανη στις παρούσες συνθήκες, καθώς υπάρχει ένα άλλο εξίσου αν όχι μεγαλύτερο μέρος του κοινού της, το οποίο είναι σταθερά στρατευμένο στον αριστερό ευρωπαϊσμό και στις παραδόσεις της Ανανεωτικής Αριστεράς. Η ΔΗΜΑΡ αιφνιδίασε μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων της, στοιχειώδης υποχρέωσή της είναι να τηρήσει τουλάχιστον την προεκλογική υπόσχεση ότι η κοινοβουλευτική παρουσία της στοχεύει πρωτίστως να διασφαλίσει την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας.

Σε κάθε περίπτωση, η παραίτηση της ΔΗΜΑΡ από την κυβέρνηση ενισχύει την τάση προς τον δικομματισμό ΝΔ - ΣΥΡΙΖΑ, με σημαίνουσα επίσης παρουσία της ΧΑ. Εχω υποστηρίξει και υποστηρίζω ότι θα πρόκειται για αρνητική εξέλιξη του κομματικού συστήματος ότι υπό τις παρούσες συνθήκες ο δικομματισμός ΝΔ - ΣΥΡΙΖΑ θα είναι εμφυλιοπολεμικός και στείρος. Πρώτον, γιατί ενθαρρύνει τα πιο αρνητικά στοιχεία των δύο παρατάξεων. Δεύτερον, γιατί

αμβλύνει τις πιέσεις στον ΣΥΡΙΖΑ να εξελιχθεί σε κυβερνητική δύναμη με δημοκρατικές, μεταρρυθμιστικές και ευρωπαϊκές προδιαγραφές. Τρίτον, γιατί η παρουσία της ΧΑ πιέζει τη ΝΔ επί το αυταρχικότερο και τον ΣΥΡΙΖΑ, σιωπηλά, επί το «αντισυστημικότερο». Τέταρτον, γιατί το ευρωπαϊκό πλαίσιο δεν είναι σήμερα αρκετά ισχυρό ώστε να λειτουργεί ως πόλος έλξης που θα αφομοιώνει τις φυγόκεντρες τάσεις της «ελληνικής περίπτωσης». Γεγονός που καθιστά πιθανό ένα «ιστορικό ατύχημα» καθώς η διεθνής κρίση είναι ακόμα σε εξέλιξη και δεν αποκλείεται να κρύβει νέες δυσάρεστες εκπλήξεις.

Η έξοδος της ΔΗΜΑΡ από την κυβέρνηση αλλάζει τους όρους της συζήτησης για τη συσπείρωση των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού και της ευρείας Κεντροαριστεράς. Μέχρι πρότινος, η πτώση του ΠΑΣΟΚ έδινε την εντύπωση ότι η ΔΗΜΑΡ θα μπορούσε να αναλάβει τον ρόλο του επισπεύδοντος. Τώρα οι δυνάμεις και τα στελέχη της που δεν φιλοδοξούν να γίνουν συνιστώσα του ΣΥΡΙΖΑ, αναζητούν σημείο αναφοράς. Από την άλλη, το ΠΑΣΟΚ δεν αποτελεί ελκτικό πόλο συσπείρωσης του χώρου μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ. Είναι πολύ πιθανό να ανέβει λίγο δημοσκοπικά, επιβραβευόμενο για την υπεύθυνη στάση που έδειξε στην πρόσφατη κρίση και την αποφασιστική παρέμβαση του προέδρου του. Θα ήταν όμως λάθος να παραμείνει στάσιμο. Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στο κρίσιμο σημείο όπου η κατοχή μιας ιστορικής ταμπέλας εξασφαλίζει την επιβίωση, αλλά η ίδια ταμπέλα γίνεται εμπόδιο στην ανασυγκρότηση της ευρύτερης κοινωνικής αναφοράς του. Το δίλημμα είναι κοινό για όλους, βενιζελικούς, παπανδρεϊκούς, σημιτικούς. Και για όλους ισχύει, πιστεύω, η διάγνωση ότι το ΠΑΣΟΚ στις επόμενες εκλογές δεν μπορεί να κατεβεί ως ΠΑΣΟΚ. Με άλλα λόγια, η προοπτική να βρεθούν οι πολίτες του δημοκρατικού Κέντρου και του δημοκρατικού Σοσιαλισμού πρόσφυγες στην επικράτεια της ΝΔ και του ΣΥΡΙΖΑ ή άστεγοι, είναι επί θύραις.

Η κυβέρνηση λοιπόν θέλει χρόνο, η Κεντροαριστερά όμως δεν έχει χρόνο. Χρειάζεται να τρέξει. Οι τρόποι για την ανασύνθεση μιας παράταξης δεν είναι αμέτρητοι, όπως μας έχει δείξει η Ιστορία. Θα μπορούσε να γίνει γύρω από έναν αναδυόμενο ηγέτη, αλλά τέτοιος δεν φαίνεται και οι συνεχείς διαπιστώσεις της έλλειψης δεν θα επιταχύνουν την έλευσή του. Άλλοι τρόποι που προσφάτως δοκιμάστηκαν ήταν η συγκρότηση του ΣΥΝ το 1988 μέσα από τις οργανωμένες κινήσεις δύο κομμάτων (ΚΚΕ, ΚΚΕ Εσ/ΕΑΡ) υπό την επίδραση ενός διεθνούς παράγοντα (αλλαγές στο ΚΚΣΕ). Και του ΣΥΡΙΖΑ το 2002 ως πρωτοβουλία της ηγεσίας του ΣΥΝ που ήθελε να υποδηλώσει την πρόθεση αλλαγής φυσιογνωμίας της παράταξης.

Η άποψή μου, και να την πω με έναν αφορισμό, είναι «κάντε το όπως ο ΣΥΡΙΖΑ». Ορίστε δηλαδή έναν κοινό φορέα και δύναμη εκλογικό τίτλο υπό τους οποίους μπορούν να συστεγαστούν αμέσως κόμματα, ομάδες, πρόσωπα, με τρόπο χαλαρό, σχεδόν δοκιμαστικό. Χρονικός ορίζοντας του εγχειρήματος θα είναι βεβαίως οι ευρωεκλογές με στόχο να παρουσιαστεί ένα δυνατό ψηφοδέλτιο και οι εκλογές για την Αυτοδιοίκηση με στόχο το ριζωμα στις τοπικές κοινωνίες.

Υπάρχει κοινωνικό αντίκρισμα αυτών των διεργασιών; Και ναι και όχι. Ναι, γιατί υπάρχει μια «λανθάνουσα ζήτηση». Ένα ευρύ κοινωνικό σώμα που συνειδητά ή αυθόρμητα κατανοεί με πατριωτικούς όρους τη σημασία της σταθερής ένταξης της Ελλάδας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, πολιτισμικά εκφράζεται από τον δημοκρατικό κανόνα και πολιτικά αποστρέφεται τον εξτρεμισμό που εκδηλώνεται από ομάδες στα άκρα του πολιτικού φάσματος. Όχι, γιατί η ζήτηση είναι ακριβώς «λανθάνουσα», δηλαδή δεν είναι κινητοποιημένη ούτε εύκολα κινητοποιήσιμη στο άμεσο μέλλον, καθόσον το ευρύ κοινωνικό σώμα ζει την περίοδο πρωτίστως ως αναγκαίο κακό, δεν έχει περάσει από τον φόβο στη νέα συνειδητοποίηση. Ναι, γιατί στην Ευρώπη αυτός ο χώρος έχει ισχυρή πολιτική - εκλογική παρουσία. Όχι, γιατί ο ίδιος χώρος έχει εδώ και καιρό μια ισχυρή ιδεολογική - προγραμματική ταυτότητα.

Οι διεργασίες λοιπόν στον χώρο του δημοκρατικού Σοσιαλισμού και της ευρείας

Κεντροαριστεράς έχουν επείγοντα αμυντικό χαρακτήρα, συνιστούν οργανωτική προετοιμασία ήδη ενεργοποιημένων δυνάμεων, προσβλέπουν όμως στη μελλοντική κινητοποίηση ευρύτερων κοινωνικών δυνάμεων για προοδευτικές μεταρρυθμίσεις που θα υπερβαίνουν τις δυνατότητες της Κεντροδεξιάς και θα επιταχύνουν τις εσωτερικές διεργασίες του χώρου του ΣΥΡΙΖΑ.

Δημοσιεύτηκε στα ΝΕΑ στις 29/06/2013

Εκτύπωση στις 10/07/2013
Από την ιστοσελίδα **Μεταρρύθμιση**
www.metarithmisi.gr/el/sx_printText.asp?textID=20137